

MANIFEST DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA

Kao vodeća sila ekonomskog razvoja, poslovni sektor nalazi se u jedinstvenoj poziciji na kojoj može da pomogne u kreiranju pravednijeg, inkluzivnijeg i održivijeg društva i kako ovakvo razumevanje postaje uobičajeno i za kompanije i za društvene partnere, svedočimo povećanju uključivanja poslovnog sektora u društvo i povećanju uticajnih multisektorskih inicijativa.

U poslednjih nekoliko godina, investitori su mnogo više fokusirani na standarde u vezi sa životnom sredinom, socijalne i upravljačke standarde (eng. ESG) kada razmatraju odluke o investicijama i prodaji. Kako ESG standardi postaju sve više zastupljen alat za procenu ulaganja, uloga poslovnog sektora u zelenoj tranziciji postaje opipljivija. U isto vreme, značajna aktivnost regulatora na nivou Evropske unije već preoblikuje tržišta. Set javnih politika koje su donete ili su u procesu donošenja, a tiču se održivog finansiranja, kružne ekonomije, odgovornosti u lancu dobavljača i akcije za klimu, postavljaju nova zahtevna očekivanja pred kompanije koje posluju na evropskom tržištu. Dodatno, usvajanje nove Direktive o dužnoj pažnji kod korporativne održivosti podstaci će održivo i odgovorno korporativno ponašanje sa ciljem da učvrsti pitanja ljudskih prava i životne sredine u poslovanje kompanija i korporativno upravljanje. Štaviše, i nova Direktiva o korporativnom izveštavanju o održivosti zahtevaće od kompanija sa više od 250 zaposlenih da izveštavaju u skladu sa novim evropskim setom standarda za izveštavanje o održivosti koji će stupiti na snagu 2024. godine za finansijsku 2023. godinu. U Srbiji, obelodanjivanje ESG informacija podstiče Zakon o računovodstvu koji je uveo nefinansijsko izveštavanje kao obavezu za velika preduzeća sa preko 500 zaposlenih. Nakon poboljšanja unesenih revidiranim direktivom, očekuje se i dalje usklađivanje sa zakonodavstvom EU u Srbiji.

Sve ove regulatorne inicijative utiču posebno na tržišta kapitala i kredita u smislu ESG procene rizika. Zahvaljujući garancijama međunarodnih fondova, deo projektnog finansiranja je već dostupan u Srbiji. Međutim, tek treba očekivati veću dostupnost finansiranja koje je direktno povezano sa ESG performansama u godinama koje dolaze.

Poslovni lideri su u velikoj meri svesni rizika koje klimatske promene nose za poslovanje i izjednačavaju ih sa finansijskim rizikom. Od 2.000 najvećih svetskih javnih preduzeća, najmanje jedna petina (21%) se obavezala da će do 2050. imati neto nulte emisije. Za veliki broj kompanija,

pitanje upravljanja otpadom je jedno od ključnih pitanja koje se tiče životne sredine, dok je fokus i na akcijama koje se odnose na energetske efikasnost i unapređenje korišćenja resursa i kvaliteta vode.

Iako se saglasnost o ključnim pitanjima životne sredine iskristalisala brže nego o društvenim faktorima, u narednim godinama se očekuje da će se isto desiti i sa faktorima koji su najrelevantniji za društvena pitanja. Pod pritiskom zainteresovanih strana, od kompanija se očekuje da preispitaju politike koje se odnose na zaposlene, kao i poštovanje radnih i ljudskih prava duž celog lanca snabdevanja.

Rastuće zakonske obaveze, kao i promena poslovnih modela, nameću potrebu za profesionalcima koji su osnaženi da se bave temama koje se odnose na održivost. Prelazak na zeleniju ekonomiju mogao bi stvoriti 24 miliona novih radnih mesta širom sveta do 2030. godine, ako se uspostave prave politike, kaže Međunarodna organizacija rada (ILO). S druge strane, upravo bi nedostatak kadrova sa adekvatnim veštinama i stručnošću mogao svetsku privredu da košta milijarde evra. U tom smislu, obrazovanje budućih poslovnih lidera i profesionalaca za održivost postaje ključno.

Na 35. mestu Globalnog indeksa održivog razvoja za 2022. godinu (iako je nazadovala za jedno mesto u odnosu na prethodnu godinu) Srbija se, međutim, i dalje suočava sa značajnim izazovima, posebno onima u domenu pitanja zaštite životne sredine kao što su odgovorna potrošnja i proizvodnja. Ovi izazovi podrazumevaju veću odgovornost same države u definisanju javnih politika koje će negovati konkurentnu ekonomiju zasnovanu na održivim i odgovornim principima u skladu sa Agendom UN 2030 i Evropskim zelenim dogovorom. Da bi se napredovalo i izgradila bolja društva, uticaj pojedinačnih napora kompanija i organizacija civilnog društva treba da bude prikazan u jasnoj viziji i (održivom) planu razvoja.

S druge strane, ohrabrujuće je što se dijalog o ciljevima održivog razvoja nastavio neformalno kroz učešće visokih državnih predstavnika u različitim formatima dijaloga. Istovremeno, široka diskusija među nedržavnim akterima u Srbiji, uključujući civilno društvo, korporativni sektor, akademsku i istraživačku zajednicu, medije i građane, o usklađivanju razvojnih prioriteta Srbije sa ciljevima Agende održivog razvoja do 2030. godine, odvija se u okviru platforme „Ciljevi održivog razvoja za sve“. Platforma nudi

resurse i podršku u razumevanju ciljeva održivog razvoja, priliku za dijalog i definisanje preporuka za javne politike.

Moglo bi se zaključiti da složenost i osjetljivost određenih socijalnih i pitanja životne sredine impliciraju potrebu za dobro osmišljenim strategijama angažovanja zainteresovanih strana i tekućim dijalogom zainteresovanih

strana. Ovo, takođe, zahteva od kompanija da utvrde materijalna pitanja – kako bi razumeli koje su ESG teme i zašto su najvažnije za zainteresovane strane. Nakon postavljanja smislenih strategija angažovanja zainteresovanih strana i dobro osmišljene analize materijalnosti, poslovanje je na pravom putu da bude održivo i na taj način pozitivno doprinosi zajednici.

OBAVEZUJEMO SE NA:

Verujući da biznis sektor može da ima vodeću ulogu u pokretanju ekonomskog rasta, istovremeno podstičući socijalnu inkluziju i koheziju i neugrožavajući životnu sredinu, ostajemo posvećeni:

- podržavanju usvajanja adekvatnog zakonskog okvira, koji će poboljšati i podstaći društveno odgovorne poslovne prakse;
- uspostavljanju i podsticanju multistekholder i međusektorskog dijaloga koji se bave najvažnijim ekonomskim, socijalnim i temama u vezi sa životnom sredinom;
- predstavljanju primera za dobre prakse korporativnog upravljanja i transparentnosti u svim aspektima poslovanja kroz promociju i primenu transparentnog izveštavanja o društvenim i uticajima na životnu sredinu, u skladu sa EU standardima.